

.....
imię i nazwisko

.....
szkoła

REGIONALNY KONKURS Z JĘZYKA POLSKIEGO

Drogi Uczestniku konkursu!

Podpisz test imieniem i nazwiskiem oraz wpisz nazwę szkoły na pierwszej i ostatniej stronie arkusza.

Test składa się z 19 zadań podzielonych na wiązki. Każda wiązka zadań od 1. do 15. łączy się z poprzedzającym ją tekstami literackimi (w całości lub fragmencie). Kolejna wiązka zadań wiąże się z wiedzą o języku – gramatyką oraz zasadami ortografii i interpunkcji.

Udzielaj odpowiedzi dokładnie według poleceń.

Możesz zdobyć maksymalnie 40 punktów.

Czas przeznaczony na rozwiązanie zadań: 45 minut

Powodzenia!

Olesno, 17.03.2025 r.

Wiązka I.

Przeczytaj uważnie utwór **Jana Kochanowskiego** i wykonaj zadania od 1. do 5.

Jan Kochanowski, *Tren VII*

Nieszczesne ochędóstwo¹, żalosne²ubiory
Mojej namilszej cory³,
Po co me smutne oczy za sobą ciągniecie?
Żalu mi przydajecie⁴.
Już ona członeczków swych wami nie odzieje,
Nie masz, nie masz nadzieje⁵.
Ujął⁶ ją sen żelazny, twardy, nieprzespany⁷.
Już letniczek⁸ pisany⁹
I uploteczki¹⁰ wniwecz¹¹, i paski złożone -
Matczyne dary płone¹².
Nie do takiej łóżnice¹³, moja dziewczko droga,
Miała cię mać uboga¹⁴
Doprowadzić, nie takąć dać obiecowwała
Wyprawę¹⁵, jakąć dała.
Gieźteczko¹⁶ tylko dała a lichą tkaneczkę¹⁷,
Ociec ziemie¹⁸ bryłeczkę
W główki¹⁹ włożył. Niestetyż, i posag i ona
W jednej skrzynce²⁰ zamkniona²¹.

¹ ochędóstwo — stroje, ozdoby

² żalosny — smutny, wywołujący smutek, żal

³ cory — córy (tj. córki)

⁴ przydawać (tu forma 2 os. lm: przydajecie) — dodawać

⁵ nadzieje (forma D. lp rodz. ż.) — nadziei

⁶ ująć (tu forma 3 os. lp r.m.: ujął) — chwycić

⁷ nieprzespany — taki, z którego nie można się obudzić

⁸ letniczek — letnia suknia kobieca

⁹ pisany — wzorzysty, barwny, malowany

¹⁰ uploteczki — wstążki do włosów, które się wplata we włosy

¹¹ wniwecz — na nic

¹² płony — niepotrzebny, daremny

¹³ do łóżnice (forma D. lp rodz. ż.) — do łóżnicy, czyli do łoża małżeńskiego

¹⁴ mać uboga — biedna, nieszczęśliwa matka

¹⁵ wyprawę — aluzja do wyprawy dawanej pannie młodej przed ślubem i będącej częścią posagu

¹⁶ gieźteczko (zdr. od: gieźto) — koszula z białego płótna; gieźteczko (...) dała: gieźteczko ci dała

¹⁷ licha tkaneczka — sukienka ze skromnej tkaniny lub opaska wiążąca włosy

¹⁸ ziemie (B. lp rodz.ż.) — ziemi

¹⁹ w główki — w miejsce, gdzie spoczywa głowa

²⁰ W jednej skrzynce — „skrzynka” oznacza tu jednocześnie trumnę, a także skrzynię na rzeczy cenne, pieniądze, klejnoty, kosztowną odzież

²¹ zamkniona — zamknięta

Zadanie 1. W jakiej sytuacji życiowej znalazł się podmiot liryczny utworu? (1 p.)

.....

.....

Zadanie 2. Co potęguje ból i rozpacz osoby mówiącej w wierszu? (1 p.)

.....

.....

Zadanie 3. Do czego poeta porównuje śmierć dziecka? (1 p.)

.....

.....

Zadanie 4. Jakie plany wobec dziecka mieli jej rodzice? Zaznacz właściwą odpowiedź. (1 p.)

- a. Zamierzali wysłać córkę do klasztoru.
- b. Planowali zafundować jej studia zagraniczne.
- c. Chcieli wydać ją za mąż.
- d. Mieli oddać ją na służbę na dworze królewskim.

Zadanie 5. Określ, jakie to środki stylistyczne i jakie pełnią funkcję w tekście. (2 p.)

Fragment tekstu	Rodzaj środka stylistycznego	Funkcja pełniona w tekście
<i>Po co me smutne oczy za sobą ciągniecie?</i>		
<i>żelazny, twardy, nieprzespany</i>		

Wiązka II.

Przeczytaj uważnie utwór **Ignacego Krasickiego** i wykonaj zadania od 6. do 8.

Ignacy Krasicki, Żółw i mysz

Że zamknięty w skorupie niewygodnie siedział,

Żałowała mysz żółwia; żółw jej odpowiedział:

«Miej ty sobie pałace, ja mój domek ciasny;

Prawda, nie jest wspaniały — szczupły²², ale własny²³».

²² *szczupły* - tu: ciasny, o niewielkiej przestrzeni

²³ *ciasny, ale własny* — wyrażenie to weszło do przysłów

Zadanie 6. Kogo Ignacy Krasicki najczęściej czynił bohaterami swoich bajek? Zaznacz właściwą odpowiedź. (1 p.)

- a. Ludzi.
- b. Zwierzęta.
- c. Rośliny.
- d. Wszystkie odpowiedzi są poprawne.

Zadanie 7. Określ, jakim gatunkiem literackim jest powyższy utwór. (1 p.)

Zadanie 8. Podaj dwie cechy gatunkowe występujące w tym utworze. (2 p.)

Cecha gatunkowa	Przykład z utworu I. Krasickiego

Wiązka III.

Przeczytaj uważnie fragment utworu **Adama Mickiewicza** i wykonaj zadania od 9. do 12.

GUŚLARZ

Czyśćcowe duszeczki!
W jakiegokolwiek świata stronie:
Czyli która w smole płonie,
Czyli marznie na dnie rzeczki,
Czyli dla dotkliwszej kary
W surowym wszczepiona drewnie,
Gdy ją w piecu gryzą żary,
I piszczy, i płacze rzewnie;
Każda spieszcie do gromady!
Gromada niech się tu zbierze!
Oto obchodzimy Dziady!
Zastępujcie w święty przybytek;
Jest jałmużna, są pacierze,
I jedzenie, i napitek.
[...]
Patrzcie, ach, patrzcie do góry,
Cóż tam pod sklepieniem świeci?
Oto złocistymi pióry
Trzepioce się dwoje dzieci.
Jak listek z listkiem w powiewie,
Kręcą się pod cerkwi wierzchołkiem;
Jak gołąbek z gołąbkim na drzewie,
Tak aniołek igra z aniołkiem.
[...]

ANIOŁEK

do jednej z wieśniaczek
Do mamy lecim, do mamy.
Cóż to, mamo, nie znasz Józia?
Ja to Józio, ja ten samy²⁶,
A to siostra moja Różia.
My teraz w raju latamy,
Tam nam lepiej niż u mamy.
Patrz, jakie główki w promieniu,
Ubiór z jutrzeńki światelka,
A na oboim ramieniu
Jak u motylków skrzydełka:
[...]

ANIOŁEK

do jednej z wieśniaczek
Do mamy lecim, do mamy.
Cóż to, mamo, nie znasz Józia?
Ja to Józio, ja ten samy²⁷,
A to siostra moja Różia.
My teraz w raju latamy,
Tam nam lepiej niż u mamy.
Patrz, jakie główki w promieniu,
Ubiór z jutrzeńki światelka,
A na oboim ramieniu
Jak u motylków skrzydełka:
[...]

ANIOŁEK

Nic nam, nic nam nie potrzeba.
Zbytkiem słodczy na ziemi

²⁶ *ten samy* — ten sam

²⁷ *ten samy* — ten sam

ANIOŁEK

do jednej z wieśniaczek

Do mamy lecim, do mamy.

Cóż to, mamó, nie znasz Józia?

Ja to Józio, ja ten samy²⁴,

A to siostra moja Rózia.

My teraz w raju latamy,

Tam nam lepiej niż u mamy.

Patrz, jakie główki w promieniu,

Ubiór z jutrzeńki światełka,

A na oboim ramieniu

Jak u motylków skrzydełka:

ANIOŁEK

do jednej z wieśniaczek

Do mamy lecim, do mamy.

Cóż to, mamó, nie znasz Józia?

A na oboim ramieniu

Jak u motylków skrzydełka:

ANIOŁEK

do jednej z wieśniaczek

Do mamy lecim, do mamy.

Cóż to, mamó, nie znasz Józia?

Ja to Józio, ja ten samy²⁵,

A to siostra moja Rózia.

My teraz w raju latamy,

Tam nam lepiej niż u mamy.

Patrz, jakie główki w promieniu,

Ubiór z jutrzeńki światełka,

A na oboim ramieniu

Jak u motylków skrzydełka:

[...]

ANIOŁEK

do jednej z wieśniaczek

Do mamy lecim, do mamy.

Cóż to, mamó, nie znasz Józia?

Ja to Józio, ja ten samy²⁸,

A to siostra moja Rózia.

My teraz w raju latamy,

Tam nam lepiej niż u mamy.

Patrz, jakie główki w promieniu,

Ubiór z jutrzeńki światełka,

A na oboim ramieniu

Jak u motylków skrzydełka:

[...]

Jesteśmy nieszczęśliwymi.

[...]

Prosim gorczycy dwa ziarna;

A ta usługa tak marna

Stanie za wszystkie odpusty.

Bo słuchajcie i zważcie u siebie,

Że według bożego rozkazu:

Kto nie doznał gorzycy ni razu,

Ten nie dozna słodczy w niebie.

Zadanie 9. Kogo zapraszano na obrzęd dziadów? Zaznacz właściwą odpowiedź. (1 p.)

- a. Dusze czyścowe.
- b. Zmarłych królów.
- c. Świętych.
- d. Księdza.

Zadanie 10. Wymień imiona bohaterów cytowanego fragmentu. (1 p.)

.....

Zadanie 11. Napisz, na czym polega cierpienie tych bohaterów? (1 p.)

.....

.....

.....

²⁴ *ten samy* — ten sam

²⁵ *ten samy* — ten sam

²⁸ *ten samy* — ten sam

Zadanie 12. Napisz, jak rozumiesz słowa: *Kto nie doznał goryczy ni razu,/ Ten nie dozna słodyczy w niebie?* (1 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

Wiązka IV.

Przeczytaj uważnie fragment utworu Aleksandra Fredry i wykonaj zadania od 13. do 15.

Aleksander Fredro, *Zemsta* (akt I, scena 7, fragment)

REJENT

w oknie

Stójcie! co to znaczy?

ŚMIGALSKI

Cześnik, pan mój, kazać raczy,

Aby muru nie kończono.

CZEŚNIK

w oknie

Tak jest, każe, bo mam prawo.

Dalej naprzód, dalej żwawo!

Śmigalski *posuwa się naprzód*, Papkin, *który był wyszedł, znowu się cofa za róg domu.*

REJENT

Jakie prawo?

CZEŚNIK

Jak kupiono

Mur graniczny, tak zostanie.

REJENT

Ależ luby, miły panie,

To szaleństwo z waszej strony —

I mur będzie naprawiony.

CZEŚNIK

Wprzód trupem go zaścielę.

REJENT

*do mularzy*²⁹

Kończcie śmiało, przyjaciele,

Gardźcie ze mną próżnym krzykiem.

CZEŚNIK

Chcesz więc bójki?

REJENT

Mój Cześniku,

Mój sąsiedzie, luby, miły,

Przestań też być rozbójnikiem.

CZEŚNIK

Co! jak! — Żwawo! bij, co siły!

Śmigalski ze swoimi ludźmi wstępuje na mur, mularze cofają się tak, że bójka zostaje zakryta częścią muru całego.

REJENT

Panie majster — ja w obronie.

Nic się nie bój — niechaj bije,

Kiedy go tam swędzą dłonie.

Dobrze! dobrze! — po czuprynie —

Ot-tak — lepiej! — co się wlezie! —

Nic się nie bój! — niechaj bije,

Niechaj bije! świat nie zginie!

Ja Cześnika za to skryję,

Gdzie nie widać ziemi, nieba³⁰!

CZEŚNIK

wołając za siebie

Hej! Serwacy! daj gwintówkę³¹,

Niechaj strącę tę makówkę —

Prędko!

Rejent zamyka okno.

²⁹ mularzy

³⁰ Cześnika... skryję, gdzie nie widać ziemi, nieba — tzn. spowoduję, że zostanie zamknięty w więzieniu

³¹ gwintówka — rodzaj strzelby o gwintowanej lufie, celniejszej i dalej niosącej od zwykłej fuzji

Zadanie 13. Napisz, czego dotyczy spór między Cześnikiem a Rejentem. (1 p.)

.....
.....
Zadanie 14. Na podstawie załączonego fragmentu podaj po jednej cesze charakteru wyróżniającej Rejenta i Cześnika. Uzasadnij swoją odpowiedź. (2 p.)

Cecha charakteru Rejenta	Uzasadnienie
Cecha charakteru Cześnika	Uzasadnienie

Zadanie 15. Jak zbudowany jest dramat? Wskaż właściwą odpowiedź. (1 p.)

- a. z rozdziałów i scen.
- b. z aktów i scen.
- c. ze scen i części.
- d. z rozdziałów i części.

Wiązka V
nauka o języku – zadania 16. – 17.

Zadanie 16.

Na podstawie poniżej podanego zdania wykonaj polecenia:

Moja serdeczna przyjaciółka kupiła dziś w księgarni *Zemstę*.

- a. Dokonaj rozbioru gramatycznego zdania, wypełniając poniższą tabelę. (4 p.)

	część mowy	forma
moja		
serdeczna		
przyjaciółka		
kupiła		
	część mowy	forma
dziś		
w		
księgarni		
<i>Zemstę</i>		

b. Dokonaj rozbioru logicznego zdania, tworząc jego wykres. (4 p.)

c. Wskaż w zdaniu przykłady związków wyrazowych, wpisując odpowiednio do tabeli. (3 p.)

nazwa związku wyrazowego	odpowiedni fragment zdania
związek zgody	
związek rzędu	
związek przynależności	

Zadanie 17. Dokonaj analizy słowotwórczej słowa: *księgarnia*. (1 p.)

.....

.....

.....

Zadanie 18. Uzupełnij poniższy tekst odpowiednio literami: **u-ó; ż-rz-sz; h-ch; i-ii-ji** w miejsce pięciu kropek oraz zaznacz **łączną** lub **rozłączną** pisownię przy pomocy odpowiednio **poziomej** lub **pionowej** kreski wpisanej w miejsce dwóch kropek. (5 p.)

Niniejszy tekst będzie niecoaotyczny,odziło..by
bowiem o sprawdzenie ortograf..... w szerszym zakresie
iucenie więk.....ej liczby zadań nie..upo.....ądkowanych.
Ile..... mamy w tym względzie wa.....ń!

Nie..znając podstawowych reg.....t ortograficznych,
nie..widząc po.....żytku z jej opanowania, młodzie..... spisuje
się czasem niezbytlubnie. Dyktando nie..powinno być
w szkoleadkim wyda.....eniem. Systematyczne
powt.....rki i ciągłe posze.....anie materiału powinny
w..końcu doprowadzić do po.....ądanych rezultat.....w.

Zadanie 19. Uzupełnij poniższy tekst odpowiednio znakami interpunkcyjnymi. (5 p.)

Gdy Jan Kochanowski przyjeżdża z zagranicy do kraju
widzi konieczność oddziaływania swymi utworami na
współczesnych zarówno na ludzi rządzących w państwie
jak i na młodzież której postawy pozostawiają wiele do ży
czenia i często przynoszą hańbę narodowi Szlachta wierzy
w siłę swych przywilejów obce są jej hamulce moralne na
czelnym hasłem stało się życie ponad stan i przeżuwanie
zdobyczy starszego pokolenia Prowadzi hulaszczy tryb ży
cia nie jest zahartowana w boju rzemiosło rycerskie upada
a w hełmach rycerskich kwoki wysiadują pisklęta Huczne
są biesiady gdy tymczasem wieżyce granicznych twierdz
nie posiadają dział Szlachta wierzy w swą dobrą gwiazdę
Taki już ma charakter Rzadko kto myśli o ojczyźnie waż
niejszy jest drogi kołnierz futrzany niż pomnożenie armii

Imię i nazwisko:.....

Szkoła:

Liczba zdobytych punktów:.....